

Portada

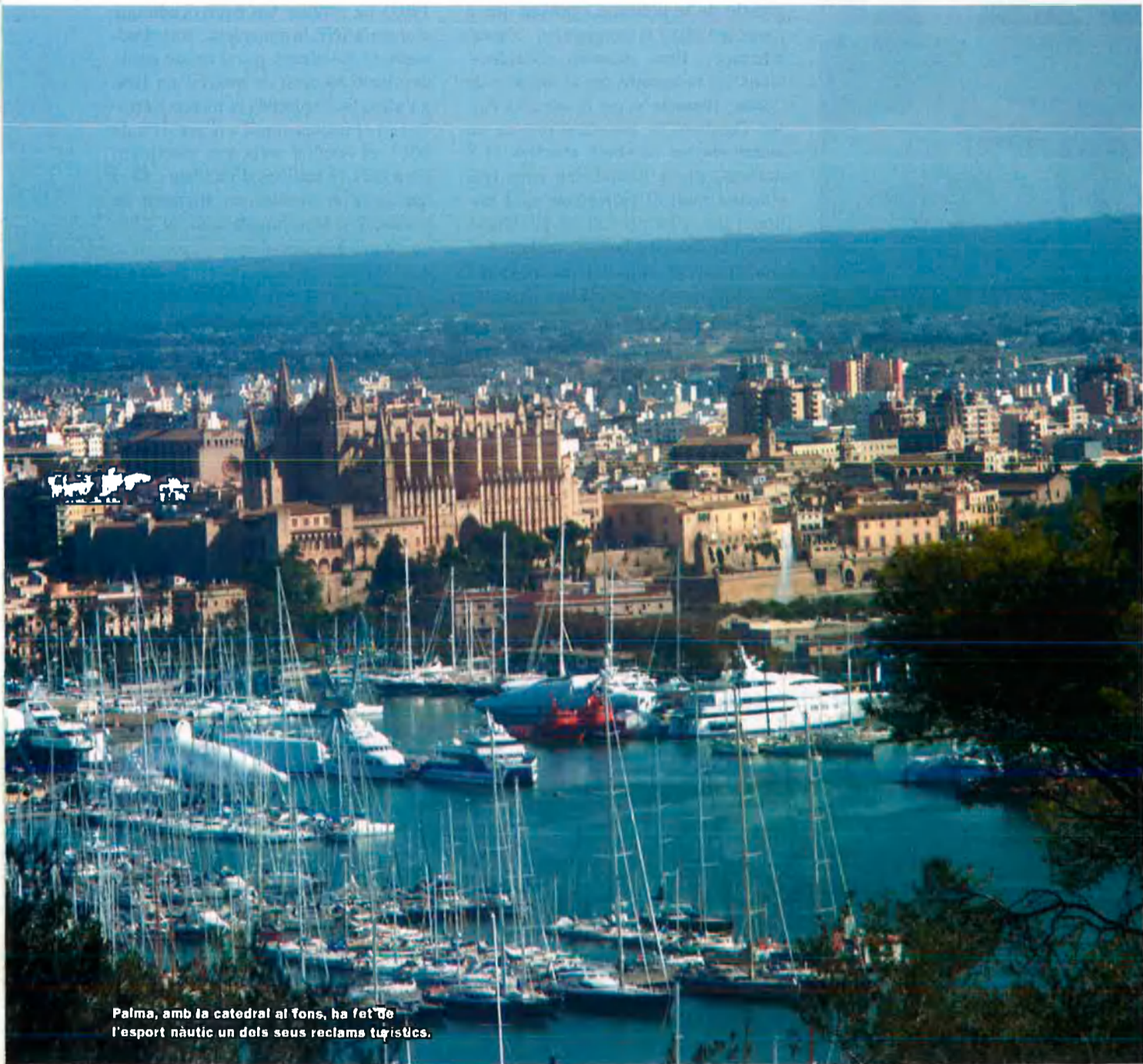
Els electors del futur

Balears, la Califòrnia d'Europa

La revolució demogràfica ha alterat la societat de les Illes fins a fer-la semblant a la de Califòrnia.

Fa deu anys gairebé ningú no es preocupava de la immigració. Tanmateix, el catedràtic de Geografia Humana de la UIB, Pere Salvà, ja l'estudiava. Va ser el 1996 quan començà a usar el símil, per referir-se a Balears, de la "Florida d'Europa". Eren els anys en què l'afluència de

ciutadans alemanys cap a les Illes, i en especial cap a Mallorca, omplia dia rere dia les portades dels diaris. Milers de germànics adquirien casa a les Balears. La creixent colònia d'alemanys, que se sumava a la britànica i d'altres nacionalitats, feu córrer rius de tinta. El paradigma era el ciutadà germànic

Palma, amb la catedral al fons, ha fet de l'esport nàutic un dels seus reclams turístics.

MIQUEL PIVERAS

que una vegada jubilat adquiriria un habitatge a les Illes cercant viure en un lloc de clima amable. Igual com passa als Estats Units, on molts jubilats se'n van a viure a Florida. D'aquí el símil anteriorment citat, que va fer fortuna entre els estudiosos del fenomen i entre els quals va excel·lir Salvà. Doncs bé, en els anys següents i en especial a partir de 2000 els especialistes hagueren de buscar un altre concepte per explicar la situació de les Illes. Perquè l'allau immigratori del "sud", dels que migren cercant feina, va alterar radicalment la societat balear. La nova societat balear, segons explicà Salvà a aquest setmanari, respon a una tipologia molt semblant al model social californià. Per això el nom comparatiu que usa ara: la "Califòrnia d'Europa".

La Califòrnia d'Europa. La primera semblança amb Califòrnia ve del desenvolupament demogràfic basat en la immigració. L'arribada de nous immigrants té tres orígens semblants en els dos casos. El primer tipus d'immigració és la protagonitzada per professionals qualificats procedents de països rics. El segon són els jubilats d'alt poder adquisitiu. I el tercer, el de persones que arriben des de països pobres a fer qualsevol feina subalterna.

Respecte al primer tipus d'immigració, el cas més conegut a Califòrnia són els treballadors d'alta qualificació que des de qualsevol punt del país o de l'estranger se'n van a fer feina a les empreses de noves tecnologies establertes al famós Silicon Valley. A Balears es tracta de professionals qualificats —metges, arquitectes, executius d'empreses turístiques...— o empresaris —del mercat immobiliari, de l'hoteler...— que entren en competència directa amb els nadius per uns llocs professionals d'alta consideració social i de bona remuneració econòmica.

El segon tipus el protagonitzen a Califòrnia els jubilats d'alt poder adquisitiu que arriben d'arreu dels Estats Units. Hi busquen la qualitat de vida que els dona tant el clima benigne com les moltes oportunitats de gaudir activament del temps lliure. Poblens el que se'n diuen les *sun city* o, a vegades, "ciutats de cabells grisos". No és ben

Hi ha urbanitzacions on els jubilats europeus són bona part o la majoria de residents

bé el mateix cas de Florida perquè se suposa que a Califòrnia la jubilació és més activa, o si més no aquesta és la imatge. A Balears, segons Salvà, el fenomen no és calcat del californià però s'hi assembla. No hi ha a les Illes pobles que, com a Califòrnia, hagin canviat tant la seva fesomia, per mor de la presència d'aquest nous veïns, com per merèixer un nom específic, però sí que hi ha moltes urbanitzacions en què els jubilats europeus són bona part o la majoria dels residents.

La tercera via immigratòria és la protagonitzada per persones que arriben des de països pobres. Tant si tenen qualificació professional en el seu lloc d'origen com si no, en el país d'acollida fan feines de baixa o nul·la qualificació. En el cas californià provenen de Mèxic i de països del centre i del sud d'Amèrica. En el cas de Balears, sobretot arriben de Llatinoamèrica, del Magrib i de l'Àfrica subsahariana. Aquesta via immigratòria s'explica, tant a Califòrnia com a Balears, per l'existència d'una estructura econòmica molt dinàmica que requereix de mà d'obra barata que faci unes feines que els nadius pràcticament ja no fan.

Economies i problemes comparables. Els dos models de desenvolupament econòmic, segons Salvà, presenten també certes semblances. Tant a Califòrnia com a Balears el turisme esdevé una peça clau del creixement, si bé és ver que a les Illes ho és gairebé tot i a

El 45% dels residents permanents a les Illes no han nascut ací

l'estat americà no tant ni prop fer-hi. D'altra banda, les dues economies es caracteritzen per un gran dinamisme empresarial, per l'empenta del sector privat, que, en el cas californià, és quasi absoluta i en el de Balears és cada vegada més important. En els dos casos moltes empreses de construcció o d'hoteleria, o bé explotacions agràries, requereixen de mà d'obra barata que promou la immigració del "sud" —encara que a Balears sovint prové també d'Europa oriental— i que arriba a tenir tanta magnitud que explica l'explosió demogràfica. Pel que fa a les Illes, Salvà ha analitzat que el 90,8% de l'increment de població oficial entre 1998 i 2005, 222.752 persones, és degut a la immigració. Del total d'immigrants, un terç prové de la resta de l'estat i dos terços de l'estranger. Segons les dades de l'INE actualment a Balears el 16% de la població de dret ha nascut a l'estranger, mentre que dels estudis de Salvà se'n desprèn que en realitat és el 20%. Si se suma a aquest percentatge la immigració espanyola, el total de la població resident de forma oficial que no ha nascut a Balears s'acosta al 45%.

Els problemes que es deriven d'aquests models econòmics, que necessiten de tanta immigració, són semblants a Califòrnia i a Balears. Bàsicament perquè l'increment de població és de tal magnitud que afecta seriosament la capacitat dels recursos naturals, la generació d'energia i la producció de residus. En efecte, tant en un lloc com en l'altre l'aigua és un maldecap constant que obliga a buscar solucions —dessaladores en el cas illenc— per fer front als períodes recurrents de sequera. Encara que la climatologia d'ambdós llocs és propensa a la sequera, és l'explosió demogràfica el problema que fa insuficients els recursos hídrics que històricament bastaven per abastir la població. Pel mateix motiu, el consum energètic va creixent de manera exponencial i obliga a incrementar la producció o la importació —com es fa a les Balears— d'energia. Així mateix, l'increment tan extraordinari de la població planteja el repte de l'eliminació de les quantitats creixents de residus.

Miquel Payeras